

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izahaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrlet Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inosemestvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

K novemu volivnemu redu za del. zbornice

Na zadnji skupščini Delavske zbornice je bil sprejet nov volivni red za volitve delegatov v Delavske zbornice. Ker so glasovali proti zastopniki narodnih socialistov, za pa marksistična večina in naš krščanskosocialni klub, zato je treba, da stvar našemu krščanskosocialističnemu delavstvu pojasnimo.

Delavske zbornice v naši državi so bile izvoljene na podlagi raznih volivnih redov, naša pa je bila izvoljena na podlagi volivnega reda iz leta 1924. Ta volivni red je pomanjkljiv in naša Delavska zbornica ga je sama popravila in sklenila novega z glasovi marksistov in krščanskih socialistov na svoji skupščini v Mariboru leta 1927, ki je bil od vlade tudi odobren. Ostale delavske zbornice v državi tega vprašanja niso načele, dokler v nekaterih zbornicah zlasti na jugu ni prišlo do zelo zapletenih in nevdržnih razmer. Naša zbornica v Ljubljani pa je ves čas delovala popolnoma normalno in parlamentarno ter ni prišlo nikoli do nobenih vprašanj, ki bi ogrožala obstoj in funkcioniranje te tako važne institucije za obrambo delavskih interesov zlasti v sedanjem času gospodarske in socialne krize. Drugače v nekaterih drugih krajih naše države, kjer si stojijo ostro nasproti oficijelno marksistično vodstvo Delavskih zbornic (tako zvani komoraši) na eni in marksistična opozicija ter desničarski narodnosocialistični elementi na drugi strani. Komoraši, ki se seveda boje za svoj vodilni položaj, so predložili nov enoten volivni red za vse zbornice v državi, ki naj bi jim zagotovil večino tudi za bodoče, kolikor je to pač možno. Levičarska in desničarska opozicija pa se je temu uprla in v Belgradu tozadevno ni prišlo med marksisti do sporazuma, ampak se je vsa stvar razbila. Vlada pa je načrt novega volivnega reda osvojila in tako je prišla stvar v razpravo tudi v naši Delavski zbornici.

Naši zastopniki v upravnem odboru DZ so takoj uvideli, da ta načrt novega volivnega reda ne odgovarja v več bistvenih točkah našemu stališču, ker dovolj ne zagotavlja popolne svobode volivca. Zlasti je na njem pogrešeno troje: 1. da v glavnem volivnem odboru niso zastopane razne delavske strokovne organizacije kot take, ki bi volivno postopanje kontrolirale; 2. da zasebni nameščenci ne bi tvorili več posebne kurije, katera jim gre po posebnosti njihovega dela in položaja in 3. da ni reklamacijsko postopanje dovolj objektivno zagotovljeno. Glede teh točk smo vedli razpravo na več sestankih tako v Belgradu kakor v Ljubljani, dokler marksistična večina ni pristala na naše misli in zahteve, ker jih je spoznala kot vseskozi upravičene. Po objektivni razpravi smo se potem zedinili z večino na načrt novega

volivnega reda, izpremenjen po naših željah in zahtevah, tako da se novi volivni red sedaj ne razlikuje več bistveno v ničemer z dosedanjim, ki je bil v veljavi pri nas, oziroma z onim, ki smo ga bili sklenili sporazumno z marksisti na skupščini v Mariboru leta 1927. Izdelali smo torej volivni red, ki odgovarja stališču in interesom našega delavstva, kateremu je zagotovljena volivna svoboda v kolikor mogoče največji meri: 1. V glavnem odboru so sedaj zastopane vse strokovne zveze katerekoli barve in smeri. 2. Volivni odbor je obenem reklamacijski odbor in 3. zasebni nameščenci ohranijo svoje zastopstvo in svoj položaj, kakor so ga imeli doslej.

V tem smislu smo potem na zadnji skupščini Delavske zbornice glasovali za nov enoten volivni red za vso državo.

Naši razlogi so v glavnem ti-le:

1. Treba je ohraniti v vseh delavskih zastopstvih v državi normalne razmere v smislu demokracije. V to svrhu je predvsem potrebno, da se vendar že vršijo svobodne volitve v delavske zbornice, ki jih nismo pri nas imeli že od leta 1926, čeprav so nujno potrebne, da pride, kolikor je to mogoče, do veljave volja in razpoloženja delavskega ljudstva, kakršna je danes. Sedanja zbornica je že zastarela in gotovo ne odgovarja več v celoti novim razmeram in času, zato je kategorična zahteva delavskega interesa, da se izvoli nova. Zbornico je treba prezačiti, da bo v njej zavel svežerji veter.

2. Ako bi se to ne zgodilo s pomočjo volivnega reda, ki si ga damo sami, oziroma, ki odgovarja našemu stališču in interesom ter volji delavstva, potem bi bila nevarnost, ali da bi bila vlada sama uzakonila voliven red, kakršen je bil predložen brez naših popravil in izprememb, ali pa bi se obstoječi nered v nekaterih zbornicah države še povečal, tako da bi prišlo do komisarijatov, ki si jih levičarji in desničarji po nekaterih centrih države tudi sami žele. Do tega pa smo rekli, da ne sme priti, ker bi bilo v največjo škodo principu demokracije in zato delavstvu samemu.

3. Zaradi tega smo se krščanski socialisti po temeljiti debati postavili na stališče, da je boljše nego da nastopi nenormalen položaj, da sprejmemo nov volivni red, kateri se je v popolnem soglasju z nami izpremenil tako, da gre delavstvo na njegovi podlagi lahko mirno na volitve, da si izvoli tako zastopstvo, kakršno samo hoče in želi.

Na vladi je sedaj, da ta red odobri in dá delavstvu priložnost, da si izvoli nove, sveže zbornice, ki bodo odgovarjale svoji važni nalogi v sedanjem važnem času po volji in želji delavskega stanu.

Bednostni sklad

V Službenem listu kr. banske uprave z dne 5. avgusta t. l. je objavljena uredba glede proračuna izrednih izdatkov in dohodkov »bednostnega sklada« za leto 1933-34.

Proračunsko leto se prične s 1. julijem 1933 in zaključuje z 31. marcem 1934. Proračun tega sklada predvideva 9 milijonov dohodkov in prav toliko izdatkov. Za kritje dohodkov se uvajajo nove banovinske davščine in sicer:

1. Izredna davščina delojemalcev in delodajalcev.
2. Izredna davščina na dobiček podjetij zavezanih javnemu polaganju računov in na čisti dohodek obratov naštetih v prvi skupini čl. 42 zakona o neposrednih davkih.
3. Izredna davščina na sejnine, tantijeme i. t. d.
4. Davščina na zaslužek in pokojnine oseb, ki niso pristojne na ozemlje kralj. Jugoslavije.
5. Davščina na ukoriščenje vodnih sil.

Koliko prispevajo posamezne gori navedene skupine?

1. Skupina bo plačala 4 milj. 875.000.
2. 1 milj. 875.000 Din.
3. 150.000 Din.
4. 1 milj. 500.000 Din.
5. 600.000 Din.

V kakšne svrhe se bo uporabljal 9 milj. bednostni sklad: Za vzdrževanje, preureditve, preložitve in za gradnjo novih cest 6 milj. Din; za regulacijo in melioracije 900.000 Din, za asanacijo in preskrbo pitne vode 500.000 Din, za zavarovanje in urejevanje hudournikov 400.000 Din, za zaposlitev višje kvalificiranih brezposelnih 300.000 Din, za prehrano onemoglih brezposelnih in njihovih rodbin, skrb za otroke 600.000 Din, za prispevek k vzdrževanju javnih kuhinj in humanitarnih institucij 300.000 Din.

Delavstvo bo v ta bednostni sklad prispevalo pol odstotka od svojih zaslužkov, poleg službenskega davka, ki ga že plačuje. Delodajalci bodo plačevali en odstotek od izplačanega zaslužka delavstvu. Faktično pa bo le delavec tisti, ki bo nosil celotno breme, ker bodo delodajalci na ta ali oni način nanje odpadajoči znesek naprtili delavstvu, in to zlasti z znižanjem plač. To se pravi, da bo nad polovico proračunanih dohodkov bednostnega sklada plačalo delavstvo, da ne rečemo, da bodo delodajalci naprtili delavstvu tudi one davščine od dobičkov podjetij. Z drugimi besedami bi se reklo, da bo ta bednostni sklad prav za prav sklad bede. Kupna moč širokih plasti konsumentov se s tem ne bo izboljšala, ker bodo tisti t. j. delavci, ki že sedaj mnogo

Poročila z delavskih bojišč

V n čar

VABILO

XIII. redni občni zbor centrale »Strokovne zveze viničarjev« v Ljutomeru se bo vršil v nedeljo 27. avgusta 1933 ob 10 v prostorih tajništva zveze.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo odbora in nadzorstva.
3. Volitev.
4. Predlogi in sklepi.
5. Slučajnosti.

Skupine zastopajo delegati v smislu pravil. Predloge je izročiti v tajništvu zveze pred začetkom občnega zbora.

Za načelstvo:

»Mir Andrej l. r., načelnik.

Peter Rozman l. r., tajnik.

St. Peter pri Mariboru. Redni občni zbor skupine bo v nedeljo 20. avgusta zjutraj po rani sv. maši v prostorih samostanske šole. Poleg običajnega dnevnega reda govori tudi tajnik zveze, tovariš Rozman.

Maribor. Opozarjajo se vse skupine v okolici Maribora, da v nedeljo 20. avgusta zaradi občnega zbora pri St. Petru tajništvo ne uraduje. Vsi, ki imajo kakšne zadeve, naj zategadelj pridejo v Maribor že v soboto, kjer se bo uradovale od 10 naprej in sicer ves dan. — Tajništvo zveze.

Kamnica pri Mariboru. Med viničarjem tov. Glaserjem Alojzajem in njegovim gospodarjem se je prav te dni vršil boj za pravice po viničarskem redu. Viničarjeva hčerka ni mogla vzdržati doma radi vinogradnikovih ljudi. Ošla je služiti. Gospodarja je to tako razkačilo, da je viničarju prepovedal delo in odpovedal službo. Viničarsko komisijo je predlagal viničar, pa tudi gospodar. Dne 11. avgusta na 6. uro zvečer je bila sklicana razprava, na katero pa so prišli tudi razni vinogradnikovi ljudje in prijatelji, ki so vsi hoteli vinogradnika zagovarjati in biti kot polnomočni člani viničarske komisije. Viničarjev zastopnik tov. Peter Rozman je bil takoj prisiljen proti takemu početju protestirati ter je pozval predsednika komisije, naj napravi red in razpravo uredi, kakor to določa viničarski red. »Zadeve med viničarjem in vinogradnikom spadajo samo pod viničarski red. Komisijo tvorijo le trije člani, vsi drugi pa nimajo tu prav nič govoriti, marveč le mirno poslušati, ako to dovolijo člani komisije.« Po dolgem prerakanju in ostri debati, ker niso popustili ne zastopnik vinogradnika niti viničarja, je predsednik odredil glasovanje, ali se mora viničar takoj izseliti ali ne. Zopet so tu v prvi vrsti hoteli glasovati nečlani komisije in je moral viničarjev zastopnik najodločnejše ugovarjati zoper tako nasilje in kršitev viničarskega reda. Protest v izbranih besedah je imel ta učinek, da se je razprava takoj razbila in komisija razšla brez vsakih sklepov in razzodbe o viničarjevem predčasnem odpustu. Tako je tudi tu, zaradi energične, toda dostojne borbe v mejah za-

konitosti; zmagala viničarjeva stran. Čas nadaljnega obračuna, pa bo še itak prehitro prišel. — Viničarji, pridobite tudi ostale tovariše v naše organizirane vrste, če nočete, da bi se z vami pometalo!

Rudarji

Trbovlje. V avgustu bodo delali rudarji 14 dni, to je po 7 dni periodično. Mesec za mesecem je enako, tako da so delavci popolnoma izčrpani. Koliko je danes delavcev, kateri nimajo kruha ne zase in tudi ne za družino. Pomoč, ki so jo obljubili v zadnjem času razne korporacije, prihajajo le v zelo majhnih zneskih. V kuhinji dobi do sedaj hrano samo še 200 otrok. Takih, ki bi bili nujno potrebni hrane, pa je nad 800. Delavstvo opravičeno obupava in s strahom pričakuje zime, ker že sedaj nima niti za hrano, kaj šele za obleko. Priskočite na pomoč gladojuči rudarski deci!

Huda jama. Kakor je znano že vsem tovarišem, se vrše pri nas redni mesečni sestanki, in sicer: vsako prvo nedeljo v mesecu v Laškem, vsako tretjo nedeljo pa pri Sv. Jederti, kar je bilo že itak objavljeno v »Del. Pravici«. Da ne bi bilo treba za vsak sestanek člano še osebno vabiti, kar je zelo težko, ker je kraj raztresen, zato odbor strokovne skupine rudarjev v Hudi jami še enkrat vabi in prosi vse zavedno članstvo, da se sestankov v čim večjem številu udeležujejo. Ne gre tu za korist tistega, ki vodi ali poroča na sestanku, pač pa so sestanki obča korist, kakor za posameznika, tako tudi za celotni delavski pokret. Tu se lahko nemoteno pogovorimo o raznih strokovnih in socialnih vprašanjih, ki so posebno za današnje težke čase velikega pomena. Neobhodno potrebno je, da jih vsak delavec, posebno pa organiziran član vsaj delno pojmuje. Vsak naj se zaveda, da je njegova sveta dolžnost, udeležiti se sestanka in s seboj priversti še druge, dozdej neorganizirane tovariše. Na prihodnjih sestankih se bo še bolj podrobno obravnaval »Pravilnik brat. skladnice« ter novo izšli enoten pravilnik za zobozdravljenje. V interesu vseh, kakor vsakega posameznika je, da take stvari čim bolj razume. — Zato pa tovariši, še enkrat: Pokažimo svojo delavsko zavelo. Zavedajmo se, da smo delavci, ker le v samoizobrazbi je naša rešitev!

Kovinarji

Jesenice. Po sklepu 3. plenuma obratnih zaupnikov od dne 21. julija se je v petek dne 4. avg. tudi vršil. Dnevni red: nadaljevanje poročil obrat. zaupnikov. Zaupniki so nadaljevali s svojimi poročili. Največjo pozornost pa je med zaupniki imelo poročilo primera zaupnika Gerdeja na Javorniku.

Jesonice. Kavno dobivajo. V martinarni dobivajo ob vročih dneh črno kavo. Kava jeokusna, samo premalo jo je. Tako je tam, kjer je med ljudmi red in disciplina.

Javornik. Dolgo časa se že ni nobeden oglasil iz našega gorenjskega kota, kakor da nas ni več. Vročina, katera danes pritiska, je prava nadloga za uboge delavca v tovarni. Leto in dan, kar je v službi, je ves premočen od znoja za svoj košček kruha. Razni priganjaci pa na to nič ne gledajo, temveč samo priganjajo rekoč: če ne moreš, pa pojdi, pride drugi na tvoje mesto. Dobro se pozna, kje je močna strokovna organizacija. Če bi te danes ne imeli, bi delali z delavci kakor z živino. Zato naj si vsak delavec zapomni, v slogi je moč.

Javornik. V nedeljo, 20. t. m. se vrši seja odbora skupine, po prvi maši.

Dolžnost vseh odbornikov je, da se iste sigurno udeležijo. Predsednik.

Javornik. V četrtek dne 27. julija se je pri nas dogodil slučaj, ki bi po vsej verjetnosti izostal, ako bi imeli delovni red. Takle pa, kakor je videti, niso na jasnem o svojih dolžnostih delavci, še manj pa o tem, kako se postopa v slučajih kakih prestopkov in te kaznuje, uradniki podjetja. Spor je bil talko malenkostnega značaja, da bi se prav lahko rešil med mojstrom in dotičnim delavcem, ki je obenem tudi obratni zaupnik.

Spor je nastal vsled tega, ker je obratni zaupnik R. Gergej odšel po izmeni valjev na progi za pločevino umivat roke. Ker ga mojster ni našel na mestu pri valjanju, je po svoji stari navadi kričal, ko se je Gerdej vrnil, da naj ne hodi od proge in pazi, da se ne bo delalo slabega materijala. G. je seveda na to odgovoril, da so zato tu mojstri

in predelavci, nikakor pa ne obratni zaupniki. Ob tej priliki je tudi rekel, naj se ne jemlje vedno delavcev od proge, ker se tako otežkuje delo in naj se to v bodoče vrši v sporazumu z zaupniki. Zaradi tega so ga klicali v mojstrsko pisarno. Ker pa je moral prijeti za delo, se klicu ni odzval. Pozneje so ga že klicali v obratno pisarno, ker je imel vedno spore z mojstrom, ni hotel iti sam v obratno pisarno, hotel je imeti s seboj še enega zaupnika kot prič. Ker tega ni mogel takoj dobiti, je šel nekoliko pozneje. Tedaj pa se mt je reko, naj pride v pisarno drugi dan dopoklne z glavnim zaupnikom.

Drugi dan je dobil v obratni pisarni pismeno obvestilo, da se ga kaznuje z enomesečnim brezplačnim dopustom in premestitvijo na prostor. S tem se je smatralo za kaznovano vse delavstvo. Kot protest proti temu je vse delavstvo ustavilo delo ob 14 in ni hotelo pričeti z delom prej, dokler ni podjetje kazen preklicalo. Ob 17 se je nato začelo zopet z delom.

Naslednji dan se je vršila komisjska razprava, katero je vodil g. Kopač kot zastopnik Delavske zbornice. Poleg tega so bili v komisiji trije zastopniki delavstva, od vsake strok. organ. po eden, in prav toliko zastopnikov podjetja. Komisija je razpravljala o tem vprašanju celih šest ur. Končno se je zedinila in sklenila, da dobi zaupnik G. pismen epomin, premesti se ga na težko prog, ker je prav za prav njegovo službeno mesto. Končno je bil tudi sklep komisije, da se za bodoče sestavi permanentna komisija, ki bo vsa slična sporna vprašanja takoj uredila. Predsednik te komisije bo gen. tajnik podjetja dr. Obersnel in po en zastopnik posameznih strokovnih organizacij in prav toliko zastopnikov podjetja.

Ta dogodek, ki bi lahko zavzel še večje dimenzije, naj bo v dokaz, da je treba čimprej uveljaviti nov delovni red. Prepričani smo, da bodo potem slične neprijetnosti izostale. Delavstvo pa je pokazalo, da zna ceniti delo svojih obratnih zaupnikov in je, kadar se mu godi krivica, solidarno, brez ozira na pripadnost k posameznim sindikatam. — Kovinar.

Običajno delovno

Skofja Loka. V nedeljo dne 13. avgusta se je v vrtnem salonu gostilne Plevna na Suhu vršil nad vse dobro uspeli ustanovni občni zbor »Strokovne skupine oblačilnega delavstva v Skofji Loki«. Tega občnega zbora se je udeležilo domalega vse delavstvo tovarne »Šesir« in s tem dokumentiralo razumevanje za složno delo v organizaciji. Predsednik pripravljalnega odbora tov. Tine Sever je ugotovil, da je občni zbor sklepčen, ker je navzočih 115 članov in članic, pozdravil je vse navzoče in otvoril občni zbor s sledečimi besedami: Z današnjim občnim zborom stopi naša novo ustanovljena skupina v življenje kot pravno veljavna organizacija. Današnji občni zbor bo položil temelj našemu bodočemu delu in borbi za pravice delavstva, ki mu v družbi pripadajo. Vsak izmed nas dobro ve, kako zaželeno in res potrebno je bilo zbliznanje delavstva v organizaciji. Ni pa vsakomur znan, koliko se bo treba še učiti in vežbati, da bomo postali res prava delavska enota, ne samo na zunaj, marveč tudi na znotraj. Pretežna večina delavstva ima o današnjem slabem položaju različne pojme in nazore, kateri pa so več ali manj še zelo oddaljeni od pravega cilja. Treba bo predvsem gledati na to, da bo imelo naše mišljenje in naše delo enoten cilj, ker šele potem bo imela naša organizacija pravi pomen. Če tega ne bi bilo, bi bila to fronta brez bojnega načrta in kot taka za borbo nesposobna. Da bomo dosegli resnično dobro organiziran kader borcev, ki bo ustrezal vsem zahtevam bo treba, da se potem sestankov, shodov in delavskega časopisa izobražujemo in tudi temeljito korigiramo svojo notranjost. Dobro izobražen delavec ne bo nikdar klonil in ne bo nikdar postal izdajalec pokreta. Delavca je pritirala na rob propada največ lastna nevednost, sebičnost in nesmisel za skupnost. Kakšno moč ima dobra organizacija, razvidimo zlasti, če se ozremo na organizacijo kapitalizma, ki je delavstvo skoraj popolnoma razorožilo. Skoraj neverjetno je, da bi bila katerakoli tehnična ali znanstvena veđa tako popolna, kakor je popoln način izkoriščevanja delavstva. Proti temu je edini lek močna in izrazita delavska organizacija.

Zato pa glejmo, da bomo vse nasvete, ki nam jih daje iz bogate zaloge izkušenj naša centrala,

premalo dobijo, zaslužili nekaj manj zato, da bodo dobili nekaj tisti, ki nimajo prav ničesar. Pravično bi bilo, da se delavstvo oprusti vsakega novega davka, ker delavstvo že itak doprinaša največje žrtve za državo in gospodarstvo. S tem pa nikakor ni rečeno, da je delavstvo proti takim zasilnim uredbam, ki imajo brez dvoma tudi svojo dobro stran. Je pa delavstvo proti temu, da se ga pri tem znova obremenjuje z davščinami, ki bodo skoraj v celoti porabljene za javna dela, pa če tudi, da bodo nekateri brezposelni za nekaj časa deležni skorjice kruha. Tisti, ki zna tolmačiti številke razdeljenih davkov in dohodkov za ta bednostni sklad, bo lahko razumel zakaj se delavstvo ne ogreva za to ustanovo.

naš delavski časopis, skrbno osvojili in dobro razumeli, da bomo znali razumeti in reševati težka vprašanja, ki stojijo pred nami.

Ostali člani pripravljalega odbora so podali stvarna poročila o pripravah za ustanovitev skupine. Dosedaj šteje skupina 115 članov in članic. Pristopajo pa še vedno novi tako, da bodo polagoma pristopili še oni, ki dosedaj še niso spoznali važnosti strokovne organizacije. Pri volitvah je bil soglasno in z velikim odobravanjem izvoljen sledeči odbor: Tine Sever, Janez Ramovš, Janko Sink, Alojzij Potočnik, Alojzij Malovrh, Antonija Justin in Ivana Trtnik. V nadzorstvo pa Jakob Pintar, Janez Martelak in Karl Jenko.

Prisotni zastopnik JSZ je obrazložil namen in pomen strokovne organizacije v borbi za delavske gnotne in socialne interese. Nazorno je pokazal, kakšno nalogo ima posamezen član v tej veliki delavski družini, dalje odbor in centrala kot matica kršč.-soc. delavskega pokreta. Pri slučajnostih se je razvila zanimiva debata, ki je posegla v vsa podrobna vprašanja vsakdanjega življenja delavstva v tovarni in izven nje.

Ta občni zbor je dokumentiral, da vlada med delavstvom tovarne »Sešir« popolna sloga. Dokumentiral pa je tudi, da je ta složnost že sedaj tako na višku, da bo tudi podjetje moralo z njo računati. V najboljšem razpoloženju in trdni veri v moč skupnosti je bil občni zbor zaključen.

april črti

Vevče. Vse kaže, da se vevški papirničarji dosledno bližamo tragediji, podobni oni trboveljskih rudarjev. Ze od leta 1930 je v Vevčah skrajšanje delovnega časa stalen pojav, kljub temu, da ostala papirna industrija z nekaj izjemami dela v nezmanjšanem obsegu.

Našim gospodom ni menda mnogo na tem če delavstvo zasluži ali ne, in kako se preživlja? Saj je čisto enostavno napisati razglas pred vhomom, a. pr.: B stroj prihodnji teden ne bo obratoval, brusilnica ne bo obratovala, ali: vsi trije papirni stroji in brusilnica prihodnji teden ne obratujejo itd. —

Kaj pa to pomeni, v vsak papirničar prav dobro. Za 500 delavcev pomeni izgubo zaslužka in z njim eksistence za teden, 14 dni, cele mesece. Podjetje se izgovarja na pomanjkanje naročil. To je danes najlažji izgovor. Ne vemo pa in tudi ne verjamemo, da vselej odgovarja resnici. Od strani papirne industrije se mnogokrat čuje, da ne uživa zadostne carinske zaščite. Beremo pa tudi nasprotni glas, ki pravi, da uživa naša papirna industrija preveliko zaščitno carino in po svojih karteliranih cenah papirja zavira kulturni napredek. Jasno je, da oboji iščejo le svoj čim večji dobiček, riziko pa nosi delavec. Kapitalistični družabni red je za dobiček kulturni in za dobiček tudi antikulturni. — Jadra vedno na načelu čim večjega dobička. To si delavci dobro zapomnimo in v svojem mišljenju ne delajmo ž njim kompromisa. Borimo se za svoje pravice v strokovni organizaciji, ki nam edina, če je pravilno pojmovana, more prinesiti izboljšanje.

Vevče. Na rednem sestanku zaupnikov 31. avgusta ob 7 zvečer v D. M. Polju poroča o bilancah združenih papirnic tov. Božič Ivan iz Ljubljane. Zaupniki in odborniki pridite gotovo in točno!

Nameščenici

Z ministrskim odobrenjem se je zopet nekoliko spremenil Službeni pravilnik uradnikov SUOR-a, oziroma OUZD. Po novem traja časna služba najmanj (in ne več le!) dve leti. Kdor nima poleg drugih pogojev ocene »dober«, ne more biti nastavljen. Komur se ne prizna stalnost, se mu podaljša lahko služba na največ tri leta ali pa se odpusti. — Pragmatični uslužbenci SUOR-a so dobili pravico do polovične vožnje tudi na ladjah, in sicer v 1. in 2. razredu. Za tretji razred popust ne velja. — Nameščenici Borz dela so dobili novo pragmatiko.

Četrti javni sestanek SZPTNJ se bo vršil v sredo 6. septembra ob 8 zvečer v predavalnici Delavske zbornice. Na sporedu bo skioptično predavanje o Mednarodnem krščanskem strokovnem gibanju, strokovni referat ter poročilo o tekočih zadevah. Komisija pri Delavski zbornici, v kateri se je nahajal tudi naš tovariš I. Silvester, je osvojila pri spremembi volivnega reda stališče SZPTNJ in obdržala za nameščenice 10 delegatskih mest. — Svobodo združevanja zahtevamo! Mnogo naših prijateljev in nameščenecv krščanskega svetovnega nazora je tudi pri drugih strokovnih organizacijah, kot sta to Savez privatnih nameščenikov in Zveza društev privatnih nameščenecv Slovenije. Hočemo naj bi se vsak na-

Delavski parlament je zasedal

V nedeljo, dne 6. avgusta t. l. se je vršila redna letna skupščina Delavske zbornice v Ljubljani. Skupščine so se udeležili razen štirihi vsi delegati in zastopnik banške uprave. Skupščino je vodil in otvoril njen predsednik M. Čobal iz Zagorja. Po uvodnih formalnostih se je prečital dnevni red skupščine. Radi 8. točke dnevnega reda, ki je vsebovala sprejem načrta novega volivnega reda za volitve v Delavske zbornice se je razvila živahna polemika, v katero so posegali zastopniki posameznih klubov.

Posamezni klubi podajo izjave.

Tako je tudi zastopnik nameščenecv in kluba narodnih socialistov gosp. Gilčvert iz Maribora podal daljšo izjavo, v kateri graja naglico, s katero je bil novi načrt volivnega reda predložen posameznim klubom in skupščini. Ker ni bilo mogoče načrta proučiti, ki vsebuje posebno za nameščensko stroko občutno poslabšanje, predlaga v imenu Narodnega kluba, da se ta točka stavi iz dnevnega reda. Predsednik kluba kršč. socialistov tov. Franc Terseglav v imenu svojega kluba prav tako naglašja, da postopanje Delavske zbornice ni bilo pravilno, ker je dala tako kasno načrt o novem volivnem redu v proučitev in diskusijo. Njegovo mnenje pa je, naj skupščina o tej točki dnevnega reda kljub temu razpravlja, ker bi sicer lahko prišlo do nenormalnega stanja Delavskih zbornic v državi, kar bi bilo v veliko škodo delavstvu in njihovim interesom. Zato protestira, da se je dal načrt novega volivnega reda na dnevni red, ker ga v resnici ni bilo možno zadostno in temeljito proučiti, — ker pa je naša tolikokrat poudarjena zahteva po volitvah v Delavske zbornice tudi resnična želja, da se to izvrši, predlagam v imenu Kršč. socialističnega kluba, naj se o tej točki dnevnega reda razpravlja in tako omogoči, da pride v najkrajšem času do volitev v Delavske zbornice na podlagi demokratičnega volivnega reda, ki bo garantiral svobodne volitve.

Jakomin Lovro kot zastopnik večinskega kluba izjavi, da naj se o tej točki dnevnega reda razpravlja. Da se omogočijo razni eventualni popravki, naj se imenuje posebna komisija zastopnikov vseh treh klubov, ki naj načrt prouči in stavi skupščini svoje predloge.

Nato se izjavi dr. Bohinjec, da je tudi Narodni klub za čimprejšnje svobodne volitve in je tudi njegov klub proti nenormalnemu stanju. — Vsled tega Narodni klub umakne svoj predlog in se pridruži stališču večine in krščanskih socialistov, naj se izvoli komisija, ki bo načrt novega volivnega reda proučila in stavila skupščini svoje predloge.

Poročilo uprave.

Po tej debati se je prešlo na dnevni red. Predsednik zbornice je podal kratko poročilo. Nato je poročal tajnik zbornice g. F. Uratnik. Omenjal je, da tej naglici, s katero se forsira načrt novega volivnega reda, ni kriva toliko zbornica v Ljubljani, ker je ona

meščenec svobodno opredelil za eno ali drugo organizacijo. Nihče naj ne bi bil siljen v kako organizacijo. To svobodo zahtevamo tudi zase in zato pričakujemo, da nobenemu našemu članu njegovih tovariših ne bodo kakorkoli nasprotovali, če se bo opredelil za nas in se bo pri nas včlanil. Svoboda organiziranja je priznana od vseh kulturnih držav in je tudi interes organizacij samih, da jo spoštujejo in goje. Konfederacija naj nas združuje? Toda zakaj ne deluje?

sama dobila načrt precej kasno in je tudi konferenca, ki se je vršila v Belgradu, bila sklicana tudi tako nenadoma, da ni bilo mogoče zavzeti k tej stvari končnega stališča. Nato poroča o delu zbornice, ki ga je vršila med poslovnim letom. Ugotavlja, da je kriza vedno hujša in so zaslužki delavcev, zavarovanih pri OUZD, padli v l. 1932, za 115 milijonov dinarjev in letos zopet za 50 milijonov dinarjev. Tu niso všteta tudi druga socialna zavarovanja, kjer so delavci izgubili na svojih zasluških najmanj 50 milijonov Din. Tako je padlo število zaposlenega delavstva od konjunktorne dobe: gradbenih delavcev 8000, gozdne in lesne industrije 8000, rudarjev 4000, in ako računamo, da delajo sedaj rudarji samo pol dni v tednu, znaša to zopet 7000 delavcev. Tako je izgubilo zaslužek v tem času približno 23.000 delavcev. Omenja bednostni sklad, ki je končno odobren, za rešitev brezposelnega problema pa ne pomeni mnogo. Precej zahtev, s katerimi bi se zvišali dohodki tega sklada, je izpadlo, tako n. pr. obdavčenje obresti. To uredbo bo treba popraviti, da rudarji ne bi plačevali prispevka, ker so itak že popolnoma izčrpani. Pri delu tega fonda, je mnenja, naj bi sodelovali sami interesi, t. j. delojemalci. Zbornica se je dalje pečala z reorganizacijo Borz dela, predlogom za zakonito izvedbo določitve minimalnih mezd za stavbinske delavce. Izseleniško vprašanje je treba organizirati bolj sistematično kajti vse akcije in podpiranje so tu za trajno brezuspešne, ker je samo v enem kraju 800 ljudi, ki jih je treba podpirati. Tudi obrtni zakon je treba spraviti v življenje, kar pa bo mogoče le na ta način, da strokovne organizacije pri tem kolikor mogoče sodelujejo, posebno pa nameščenici. Pri tem graja stališče nameščenecv, ker se pritožujejo, da se zbornica za nje premalo zanima. Ugotavlja, da to ni točno, ker imajo nameščenici že dalj časa svojega posebnega referenta za nameščenice, katerega se pa v zelo majhni meri poslužujejo.

Nato je poročal blagajnik g. Čelešnik o obračunu zbornice za l. 1932/33. Pri poročilu posameznih izdatkov je poročal, da je ministrstvo za soc. politiko in nar. zdravje odobrilo nakup Zadružnega doma v Prevaljah. Takoj nato pa je predlagal skupščini v odobritev nov proračun za l. 1933/34, ki predvideva dohodkov 2.138.760 Din in prav toliko izdatkov.

Pri debati o proračunu so tov. Kores, Silvester in Pukšič od kršč. socialističnega kluba in g. Kosem od Narodnega kluba kritizirali nakup Zadružnega doma v Prevaljah. Po daljši debati je skupščina predlog novega proračuna za l. 1933/34 soglasno sprejela.

Debata o novem volivnem redu.

Ker je med tem časom komisija načrt volivnega reda proučila, je bil dan takoj na debato. Narodni klub se je izjavil, da nekatere določbe tega načrta ne garantirajo zadostne svobode in bo glasoval proti. Večinski klub in klub kršč. soc. pa sta se zedinila na kompromisni volivni red, ki upošteva popolnoma želje in zahteve kluba kršč. socialistov. V glavnem so bile naše zahteve, da ima v glavnem volivnem odboru zastopnika tudi vsak klub dotedanje skupščine, in sicer predsednika ali njegovega namestnika. Da fungira kot reklamacijski odbor glavni volivni odbor. Druga važna sprememba je, da se preklic kan-

Doma in po svetu

Občinske volitve. V nedeljo 5. avgusta so bile občinske volitve v moravski in vrbaski banovini. V vrbaski banovini je bilo v 162 občinah vloženih 291 list, ki so pripadale novi Jugoslov. nacionalni stranki, le 34 pa opoziciji. Glasovalo je 63% volivcev. Od 161.000 glasov je dobila opozicija okrog 15.000. — V moravski banovini je bila udeležba 76%. JNS je dobila 751, opozicija pa 5 občin. Listi poročajo, da so agitirali za svoje prijatelje v Srbiji vodja bivše radikalne stranke Aca Stanojevič, v Bosni pa Spaho. Po večini so bile tudi liste Jug. nac. stranke cepljene.

V Češkoslovaški bodo zaradi štednje znižali število ministrstev od 14 na 11, spojili nemški visoki tehnični šoli v Pragi in Brnu v eno.

Kolonizacija (naseljevanje) južnih krajev. Kmetijski minister je izdal nov pravilnik za naseljevanje južnih krajev. Pravilnik ureja vsa v to vrsto spadajoča vprašanja.

Litvanski diktator pregnan. Litvanska vlada je sporočila nekdanjemu diktatorju Woldemaruu, naj čimprej izgine iz države in naj se iz inozemstva ne vrača več domov. Zalosten konec diktatur!

Angleži proti vojni. Ob 19 letnici pričetka svetovne vojne je organizirala angleška protivojna

didature na kandidatni listi ne smatra za razveljavljenje liste, marveč, da je dotični odložil mandat. V tem slučaju se na to mesto pokliče njegovega namestnika. Dalje se je sprejelo tudi to, da se glasovanje ne vrši tako, da volivec dobi v zaprtem prostoru na razpologo glasovnice za posamezne kandidatne liste, marveč, da mu iste izroči volivna komisija, nakar ga napoti v zaprt prostor, v katerem se nihče ne sme nahajati. Volivec vloži nato glasovnico tiste liste, za katero želi glasovati, v kuverto, ostale pa raztrga in jih prav tako vloži v isto kuverto. Nato jo mora zaprto izročiti volivnemu odboru. Glasovnice bodo raznih enostavnih barv.

Ker je v ostalem volivni red precej sličen staremu, ki je bil sprejet na skupščini l. 1927, je kršč. socialistični klub po svojem predsedniku tov. Terseglavu podal načelno izjavo:

Klub krščanskih socialistov je proti volivnemu redu, kakor se je sestavil:

I. Ker se bistveno poslabšuje dosedanji volivni red, ker nimajo pri sestavi glavnega volivnega odbora sindikati zastopstva.

II. Zato smo pri komisiji predlagali razne spremembe, ki vsem sindikatom zagotavljajo zastopstvo v glavnem volivnem odboru.

III. Da ne zametavamo volivnega reda sploh in ne omogočimo svobodnih volitev delavstvu in da se izognemo komisarijatu, bomo zato glasovali za novi volivni red, ako se spremeni po naših željah in zahtevah, ki gredo v glavnem za tem:

da se predloženi volivni red prilagodi sedaj obstoječemu, katerega bi sploh mi ne želeli, da se spremeni, marveč, da se razširi na vso državo s potrebnimi nebitvenimi spremembami, kakor to odgovarja posameznim pokrajinam.

IV. Ako bi se pa postavila vlada na stališče, da ne sprejme volivnega reda v našimi spremembami, stojimo na stališču, da se razpišejo čimprej volitve v našo Delavsko zbornico na podlagi obstoječega volivnega reda.

Dr. Bohinjec je v imenu Narodnega kluba izjavil, da je ta istotako najodločneje proti vsakemu komisarijatu, da pa je proti volivnemu redu iz stvarnih razlogov.

Nato je bil volivni red sprejet, proti so glasovali Narodni klub in g. Pevec od bivših bernotovcev, skupno 11.

Ker zadnja točka dnevnega reda ni bila dovoljena, je predsednik zaključil skupščino ob 1 poldne. —an.

liga v Londonu velik shod, ki se ga je udeležilo 30.000 oseb.

Rooseveltova akcija za izboljšanje ameriškega gospodarstva je našla v Ameriki veliko prijateljev, ki so pripravljene vse storiti, da uspe. Seveda je mnogo tudi takih, ki so mnenja, da je možno gospodariti in živeti samo na visokih dobičkih. Tako je v zadnjem času Roosevelt odredil posebne kolektivne pogodbe, kjer je otrokom pod 14 leti vsako delo prepovedano. 14—16 letna mladina sme biti zaposlena samo tri ure na dan. V mehaničnih delavnicah sme delovni čas trajati samo 35 ur, v ostalih obratih pa 40 ur tedensko. Plače delavcev ne smejo biti nižje od 45 Din (3000 Din) mesečno. V glavnem se zahteva, da ostanejo plače delavstva iste, ako ne višje kot doslej, skrajšati se mora delovni čas in znižati cene življenjskim potrebščinam. Ukrepi, ki bi bili potrebni tudi pri nas.

Hitler bi na vsak način rad ukrotil Avstrijo. Iz Nemčije se vrši propaganda z lepaki, časopisi in radio oddajnih postaj, ki sramotijo Avstrijo. Ker bi bilo Franciji, kakor ostalim evropskim veldsilam neprijetno, ako bi Avstrija v tem boju podlegla, jo seveda pridno podpirajo. Avstrija zna to dobro izrabljati.

Nemčija je izgubila sedaj vsa naročila, ki jih je imela za Sovjetsko Rusijo. Rusija je ta naročila prenesla na Poljsko in deloma v Francijo. V slednji je naročila mnogo orožja, tankov, avijonov in sploh vojnega materiala.

Narodni gospodarstveniki

Ze meseca marca smo orisali v »Del. Pravici«, kakšen je položaj v Združenih tovarnah slamnikov in klobukov v Domžalah. Te tovarne so odvisne od Kreditnega zavoda v Ljubljani. Pri njem so pa zopet udeleženi s milijonskimi vsotami razni slovenski denarni zavodi.

V te tovarne je prišel že leta 1932 iz Dunaja Oto Ladstätter. Ni niti naš državljani, niti ni strokovnjak, niti ni udeležen v tovarni z lastnim obratnim kapitalom — torej niti en zakonit pogoj ni dan, da bi smela ta oseba ostati le en trenutek kot nastavljenec v tovarni. Nasprotno, pristojna oblast bi morala uvesti po zakonu kazensko postopanje proti tovarni in predlagati izgon tujca — pa je Oto Ladstätter kljub temu še danes v tovarni in sicer na vodilnem mestu. Tudi proti vodstvu se ni uvedlo kazensko postopanje, da celo pritožbe niso še bile poslana na odločujočo instanco. Prizadeti krogi, delavstvo, županstvo in vse ostale javne ter privatne korporacije niti niso obveščene; zakaj se tako postopa in zakaj uživa inozemec v škodo delavstva in domačinov tak izreden in izvenzakoniti položaj.

Pravijo, da so za to zadevo gotovi »narodni gospodarstveniki«, torej pri nas nekako višja sila. Gospodje se nočejo tega zavedati. Danes trpi družba predvsem na tem, ker je omajana avtoriteta, zaupanje. To zaupanje bo še bolj trpelo pri delavstvu, ako ne bo zakon veljal brezpogojno in za vse državljane enako. Našim gospodarstvenikom se kar sline cede o naciji, o ljubezni do domovine itd., kadar jim to kaže. Nasprotno pa se požvižgajo na vse to, ako je v korist njihovemu egoizmu. Kdo naj še kaj da na vse lepe besede o velikih dobrinah družbe, ako se vsak idealizem in vsaka dobra volja ubija na tak brutalen način.

Mi zahtevamo, da veljajo tudi za gospodarstvenike zakoni in da naj se izvršuje zakon brez ozira na kake »višje« interese.

ZA TISKOVNI SKLAD

»Delavske Pravice« so ob priliki zasedanja Delavske zbornice v nedeljo, dne 6. t. m. darovali člani kluba »Kršč. socialistov DZ« znesek 246 Din. — Bog plačaj!

Novela k novemu o. št. zakonu

V ministrtvu za trgovino in industrijo se pripravlja zakonski osnutek o dopolnitvah novega obrtnege zakona. Ker vlada v posameznih določbah nejasnosti, se hoče s temi dopolnitvami točno formulirati pravno stanje, da bo na ta način mogoče izvajati zakon enotne in brez vsakih težkoč.

Od strani trg. ministra pa je tudi odredeno, da te dopolnitve ne smejo spreminjati bistvenih načel, na katerih temelji novi obrtni zakon. K zbiranju predlogov so pozvana vsa zainteresirana ministrtva, banovine, delavske in gospodarske zbornice.

Kakor smo informirani, pripravlja zbornica za trgovino in industrijo mnogo predlogov, ki gredo za tem, da se določbe novega obrtnege zakona, ki govorijo v prilog delavcem in nameščencem, poslabšajo.

To in čno

Hrastnik. Naš agilni tovariš Viktor Eržen se je te dni poročil z gđc. Reziško Belinovo. Poročila sta se na Brezjah, Cestitamo. — Pričakujemo, da bo tov. Viktor tudi v novem stanu ostal prav tako delaven in agilen kakor je bil doslej.

Trbovlje. Tisti, ki hoče deliti, naj zbira sam. Pri zadnji cenkveni slavnosti na Stadionu je zaprosil »Osrednji pomožni odbor v Trbovljah« Kato-liško akcijo v Ljubljani za dovoljenje zbirati prispevke za gladujočo dečo v Trbovljah. Osrednji odbor je naročil občini Trbovlje, naj pošlje pet delavcev, ki bodo ta dan nabirali prispevke. Občini je to storila in se je pri vhodih Stadionu pobiralo in zbralo Din 5599.75. Nabirateljji so zbrani denar izročili gg. Pavliču in Levcu z naročilom, naj se pošlje občini Trbovlje, katera ga bo porabila za prehrano mladinske kuhinje, ki jo vzdržuje v Trbovljah. Nekaterim tukajšnjim socialistom pa to ni po volji in se spotikajo, češ, da je zbirka majhna za tako veliko udeležbo, ki je bila na tej proslavi. Dobro! Če bi pri slabem vremenu, kakor je bilo tisti dan, imeli oni več uspeha, zakaj tega niso storili. Opustili bi naj izlete v naravo in se napolnili beračit po Ljubljani za trboveljske otroke. To bi bila seveda dolžnost vseh, ki sedijo na vidnih mestih 2. rud. skupine, katera si lasti po zadnjih poročilih v listih vse podpore, da jih ona deli. Treba pa je poprej denar zbrati, potem se šele lahko deli. Mi pa stojimo na stališču, da dobijo vse zbirke občine, katere vzdržujejo mladinske kuhinje, dalje smo tudi zato, da se vse podpore koncentrirajo le v pomoč kuhinje, da se tako preživi vsaj revna rudarska deca.

Delavska kultura

»Crni breg« Mirko Javornikov, se kot druga letošnja knjiga Krekove knjižnice že razpošilja in jo bodo prejeli vsi naročniki še te dni. Povest »Crni breg« opisuje rudarsko življenje v našem Zagorju in prav jasno slika vso bedo našega rudarskega delavstva. Knjiga je prav okusno opremljena in jo bodo prav gotovo vsi člani iz srca veselili.

Na nove ša v st:

Volitve v Delavske zbornice

Belgrad, 16. avg. m. Današnje »Službene Novine« objavljajo sklep ministrtva za socialno politiko in narodno zdravje, s katerim se razpisujejo volitve v Delavske zbornice v Ljubljani, Zagrebu, Novem Sadu, Belgradu in Sarajevu. Volitve v Delavske zbornice se morajo izvršiti v smislu ministrskega sveta najdalje v drugi polovici oktobra letos. Za predsednika glavnega volivnega odbora v Ljubljani je ministrtvo za socialno politiko in narodno zdravje na predlog banske uprave iz Ljubljane postavilo dr. Ivana Karlina, svetnika banske uprave v Ljubljani, njegovega namestnika pa bo določil ban. Kot dan razpisa volitev je minister določil dan, ko je bila podpisana ta rešitev, to je danes, 16. avgusta 1933.

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Peter Lombardo. — Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čeč. — Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice«: Srečko Zumer.